

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete**

Az ügy száma: Gfv.VII.30.136/2018/3.

A tanács tagjai: . Vezekényi Ursula a tanács elnöke

. Tibold Ágnes előadó bíró

. Csőke Andrea bíró

A felperes

A felperes képviselője: Dr. Petró Szilvia jogtanácsos

Az alperesek: I. rendű

II. rendű

Az I. rendű alperes képviselője: Dr. Méhes László ügyvéd

A II. rendű alperes képviselője: Földes-Kővári-Zilai Ügyvédi Iroda
ügyintéző: dr. Kővári László ügyvéd

A per tárgya: szerződés érvénytelenségének megállapítása

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: felperes

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma: Miskolci
Törvényszék 3.Gf.40.112/2017/10. számú ítélet

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma: Miskolci
Járásbíróság 39.P.22.516/2016/13. számú ítélet

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Megállapítja, hogy a felperes személyes illetékmentessége folytán le nem rótt 179.900 (százhetvenkilencezer-kilencszáz) forint felülvizsgálati eljárási illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] A felperes a D.712/8/2016. számú határozatában megállapította, hogy az I. rendű alperes a „laboratóriumi vegyszer, gyógyszer alapanyagok, fertőtlenítőszer beszerzése” tárgyú beszerzése során megsértette a közbeszerzésekről szóló 2011. évi CVIII. törvény (a továbbiakban: Kbt.) 119. §-ára tekintettel a Kbt. 5. §-át. Az I. rendű alperessel szemben 100.000 forint bírságot szabott ki.
- [2] Határozata indokolásában megállapította, hogy az I. rendű alperes 2013. április 2-án szállítási keretszerződést kötött a II. rendű alperessel 2013. április 30. napjáig tartó határozott időre. A keretszerződést 2014. április 29-én módosították, azt 2013. május 6. napjától határozatlan idejű szerződésnek minősítették. E szerződéshez kapcsolódóan az I. rendű alperes a II. rendű alperes

részére nettó 11.996.350 forint kifizetést teljesített, közbeszerzési eljárás lefolytatása nélkül. A felperes megállapította a közbeszerzési eljárás jogtalan mellőzését, ezért a Kbt. 152. § (4) bekezdése alapján bírságot szabott ki.

- [3] A felperes határozata ellen bírósági felülvizsgálatot nem kezdeményeztek.
- [4] Az alperesek a fenti szerződésből fakadó kötelezettségeiket teljesítették, a szerződés megszűnt, utóbb új szerződést kötöttek egymással.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

- [5] A felperes módosított keresetében kérte, hogy a bíróság nyilvánítsa érvénytelenné az alperesek közötti, a [2] pontban írt keretszerződést és annak módosítását a Kbt. 127. § (1) bekezdés a) pontja és a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: rPtk.) 234. §-a alapján. Az rPtk. 239/A. § (2) bekezdésében foglaltakra figyelemmel az érvénytelenség megállapítása mellett az érvénytelenség egyéb jogkövetkezményének alkalmazását nem kérte. Másodlagos kereseti kérelme - arra az esetre, ha a bíróság a szerződés teljesítéséhez kapcsolódó kiemelkedően fontos közérdeket fennállónak találja - a fenti szerződések érvényessé nyilvánítására és jogkövetkezményeként a Kbt. 164. § (5) bekezdés első fordulata alapján a szerződéses érték 15 %-ának megfelelő összegű bírság kiszabására irányult mindkét alperessel szemben.
- [6] A felperes előadta, hogy a D.712/8/2016. számú határozatában megállapította, miszerint az adott ügyben a közbeszerzési eljárás lefolytatásának kötelezettsége fennállt, ezért a Kbt. kógens rendelkezései alapján a szerződés érvénytelen. A felperesnek a Kbt. 164. § (1) bekezdés alapján kötelezettsége a perindítás, a perben az érvénytelenség megállapítását a Kbt. rendelkezései alapján szükséges vizsgálni.
- [7] A másodlagos kereseti kérelmét azzal indokolta, amennyiben a bíróság kiemelkedően fontos közérdek alapján az érvénytelenség hiányát állapítja meg, akkor kötelező jelleggel bírságot köteles kiszabni. A felperes perbeli nyilatkozata szerint a tárgyi esetben közérdek nem merül fel. Ennek ellenére a bíróság dönthet úgy, hogy a szerződés teljesítéséhez kiemelkedően fontos közérdek fűződik.
- [8] Az I. és a II. rendű alperesek a felperes módosított elsődleges kereseti kérelmének teljesítését nem ellenezték, a másodlagos kereseti kérelem elutasítását kérték.

Az első- és másodfokú ítélet

- [9] Az elsőfokú bíróság ítéletében megállapította, hogy az I. és a II. rendű alperes között 2013. április 2. napján megkötött szállítási keretszerződés, valamint annak 2014. április 29. napján kelt módosítása érvénytelen. Ezt meghaladóan a felperes keresetét

elutasította.

- [10] A bíróság kiszabására irányuló kereseti kérelem elutasítását azzal indokolta, hogy e szankció alkalmazásának lehetősége a Kbt. 164. § (5) bekezdése alapján a közbeszerzési eljárás mellőzésével kötött szerződések esetén nem, csakis a közbeszerzési eljárás alapján megkötött szerződések esetén áll fenn.
- [11] A felperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú ítélet fellebbezett részét helybenhagyta.
- [12] A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletének indokolását részben módosította, illetve kiegészítette. Egyetértett a felperes fellebbezésében foglaltakkal, miszerint a közbeszerzési eljárás mellőzésével kötött szerződések esetén is alkalmazható jogkövetkezmény a bíróság, de csak ha annak egyéb törvényi feltételei fennállnak. A másodfokú bíróság megítélése szerint jelen ügyben ezen törvényi feltételek nem állapíthatók meg, mivel a nem vitatott tényállás szerint a támadott szerződés megszűnt, a felek azt teljesítették, és a megszűnt szerződés helyett utóbb új szerződést kötöttek. A másodfokú bíróság álláspontja szerint kizárt, hogy a megszűnt szerződés teljesítéséhez kiemelkedően fontos közérdek társulhasson. Rögzítette, a Kbt. jelen ügyben alkalmazandó 2013. április hó 2. napján hatályos 127. § (1) bekezdés a) pontjából és (2) bekezdés b) pontjából az állapítható meg, hogy a közbeszerzési eljárás jogtalan mellőzésével megkötött szerződés főszabályként semmis, ugyanakkor ezen semmisség alól a törvény felmentést ad arra az esetre, amennyiben kiemelkedően fontos közérdek fűződik a teljesítéshez. Utóbbi esetben a szerződés érvénytelenségét megállapítani nem lehet. A felperes saját jogi álláspontjával került ellentmondásba, mivel az érvénytelenség megállapítását ő maga kérte az elsőfokú eljárásban, és e kereseti kérelmének helytadó elsőfokú ítéleti rendelkezést fellebbezéssel nem támadta. Ebből viszont az következik, hogy maga sem tekintette úgy, hogy a szerződés teljesítéséhez kiemelkedően fontos közérdek fűződik.
- [13] A Kbt. alapján bíróság megfizetésére kötelezésre a közbeszerzési eljárás mellőzésével kötött szerződéshez kapcsolódóan jelen jogvitát érintően két esetkörben kerülhetett volna sor a 164. § (5) bekezdése szerint. Az első fordulat értelmében akkor, ha a szerződés részleges érvénytelenségét, illetve az érvénytelenség hiányát a bíróság kifejezetten abból az okból állapítja meg, hogy kiemelkedően fontos közérdek áll fenn. Miután az elsőfokú bíróság a szerződés teljes érvénytelenségét állapította meg, ebből okszerűen következik, hogy a kiemelkedően fontos közérdek nem állhatott fenn. A második fordulat értelmében bíróság kiszabása akkor is lehetséges, ha a bíróság az érvénytelenség jogkövetkezményeként hatályossá nyilvánítást alkalmaz. A Kbt. 2013. április 2. napján hatályos szövege nem tette lehetővé a szerződés érvényessé nyilvánításának mint jogkövetkezménynek az alkalmazását. Erre csak 2014. március 15-e utáni rendelkezések adnak lehetőséget. Rögzíthető, hogy a felperes jogkövetkezmény alkalmazását nem kérte, kifejezetten

jogkövetkezmények alkalmazása nélkül kérte az érvénytelenség megállapítását, így a második fordulat szerinti hatályossá nyilvánításra nem került, de nem is kerülhetett volna sor, tekintve, hogy a szerződés megszűnt. Mindezért a felperes fellebbezése nem vezethetett eredményre.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [14] A jogerős ítélet ellen a felperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, amelyben - tartalma szerint - annak hatályon kívül helyezését és az elsőfokú ítélet megváltoztatásával a keresettel érintett szerződés és annak módosítása érvényességének megállapítását és az I. rendű alperes bírság megfizetésére kötelezését kérte. Másodlagos felülvizsgálati kérelme a jogerős ítélet hatályon kívül helyezésére, és a másodfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítására irányult. Állította, a jogerős ítélet a Kbt. 127. § (2) bekezdés b) pontjába ütköző módon jogszabálysértő.
- [15] A felperes előadta, a másodfokú bíróság tévesen vonta le azt a jogi következtetést, hogy megszűnt, azaz teljesezésbe ment szerződések esetében a kiemelkedően fontos közérdekre tekintettel történő érvényessé nyilvánításnak nem lehet helye. Hangsúlyozta, a 2007/66/EK irányelv is akként rendelkezik, hogy nem lehet akadálya a jogsértés megállapításának, ha utóbb a felek a jogsértően kötött szerződésüket teljesítették.
- [16] A felperes véleménye szerint nincs ellentmondás a nyilatkozatai és a között, hogy a fellebbezése nem érintette az elsőfokú ítéletnek azon részét, amely az érvénytelenség megállapítására vonatkozott. Abban az esetben ugyanis, ha a bíróság a keresettel érintett szerződés vonatkozásában a kiemelkedően fontos közérdeket fennállónak találja, úgy a szerződés érvényessé nyilvánításáról rendelkezik, amelybe a felperes azon kereseti kérelmének történő helytadás is benne foglaltatik, hogy a szerződés érvénytelen, hiszen csak érvénytelen szerződést lehet utóbb érvényessé nyilvánítani.
- [17] Az alperesek felülvizsgálati ellenkérelmet nem terjesztettek elő.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [18] A Kúria a jogerős ítéletet az rPp. 275. § (2) bekezdése alapján a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta és azt nem találta jogszabálysértőnek.
- [19] A felperes a felülvizsgálati kérelme elsősorban a jogerős ítélet hatályon kívül helyezésére és másodlagosan előterjesztett kereseti kérelmének helyt adó határozat hozatalára, azaz a közbeszerzési eljárás mellőzésével kötött szerződés (módosítása) „érvényességéről” döntés hozatalára, és az I. rendű alperessel szemben bírság kiszabására” irányult.
- [20] A Kúria rögzíti, hogy a vonatkozó szabályozás jelentősen módosult.

Az ügy érdemi eldöntésére is kihatóan más szabályokat tartalmazott a keretszerződés megkötésekor hatályos Kbt. és a módosításakor hatályos Kbt. A másodfokú bíróság ítéletében egyértelműen leszögezte, hogy a 2013. április 2-án hatályos Kbt. rendelkezéseit tekinti irányadónak, alkalmazandónak. Ezt a jogi álláspontot a felperes felülvizsgálati kérelmében nem támadta, nem vitatta. Jogi álláspontja alátámasztására részben a 2013. április 2-án, részben a 2014. március 15-én hatályos jogszabály szövegre hivatkozott anélkül, hogy kifejtette volna, hogy miért kell részben a korábban hatályos, részben a később hatályba lépett rendelkezéseket alkalmazni. Figyelemmel a felülvizsgálati eljárás rendkívüli jogorvoslati jellegére, az rPp. 272. § (2) bekezdésében és az azt értelmező, a felülvizsgálati kérelem hivatalbóli elutasításának egyes kérdéseiről szóló 1/2016. (II. 15.) PK véleményben írtakra, a Kúriának abból kellett kiindulnia, hogy a perbeli jogvitára a 2013. április 2-án hatályos Kbt. rendelkezéseit kell alkalmazni.

- [21] A fentiek értelmében irányadónak tekintendő szabályozás alapulvételével megállapítható, hogy a felperes módosított elsődleges kereseti kérelme a Kbt. 123. § (1) bekezdés a) pontja és az rPtk. 239/A. §-a szerint a szerződés érvénytelenségének megállapítására irányult, az érvénytelenség jogkövetkezményének levonása nélkül.
- [22] Fellebbezése a fenti, az elsődleges keresetének helyt adó ítélet megváltoztatására, a kiemelkedően fontos közérdek fennállásának megállapítására irányult azzal, hogy a közbeszerzési eljárás megkötésével kötött szerződést a bíróság nyilvánítsa érvényessé és kötelezze az I. rendű alperest bíróság megfizetésére. Ugyanakkor tényként rögzíthető - ahogyan arra a másodfokú bíróság is az ítéletében rámutatott -, hogy az adott ügyben alkalmazandó jogi szabályozás a Kbt. 127. § (1) bekezdés a) pontja szerinti esetben a szerződést semmisnek minősíti, a szerződés a 164. § (4) bekezdése értelmében a megkötése napjától érvénytelenné válik, és a szerződés megkötése előtti helyzetet kell visszaállítani. A felperes ugyanakkor másodlagos keresetében a szerződés érvényessé nyilvánítását kérte, amelyre az adott ügyben irányadó jogi szabályozás nem, csak a 2014. március 15-től hatályos Kbt. 127. § (3) bekezdése adott lehetőséget.
- [23] A másodlagos kereseti kérelem kapcsán a Kúria utal az adott ügyben alkalmazandó 127. § (2) bekezdés b) pontjára, amely akként rendelkezik, hogy a szerződés nem semmis, ha teljesítéséhez kiemelkedően fontos közérdek fűződik. Ha a bíróság erre a következtetésre jutna, az érvénytelenség hiányát állapítja meg és a 164. § (5) bekezdése alapján köteles bírságot kiszabni. Az érvénytelenség hiányának megállapítására irányuló érvelése, kereseti, fellebbezési és felülvizsgálati kérelme a felperesnek nem volt.
- [24] A Kúria rámutat továbbá arra is, a felperes nem tette vitássá a felülvizsgálati kérelmében a fellebbezésének a másodfokú bíróság általi azon értelmezését, miszerint az nem érintette a elsődleges

kereseti kérelmének helytadó elsőfokú ítéleti rendelkezést, azaz a szerződés érvénytelenségének megállapítása fellebbezés hiányában jogerőre emelkedett. Felülvizsgálati kérelmében ezt meg is erősítette annak kifejtésével, hogy tévedett a másodfokú bíróság, amikor ellentmondást vélt felfedezni annak kapcsán, hogy a fellebbezése nem vonatkozott az elsőfokú ítélet érvénytelenségét kimondó rendelkezésére, mert valójában nincs ellentmondás, hiszen csak érvénytelen szerződést lehet érvényessé nyilvánítani. A szerződés érvényessé nyilvánításának azonban - a fentebb írtak szerint - anyagi jogi akadályát képezi a Kbt. jelen ügyre irányadó szabályozása, másrészt az eljárási okból sem teljesíthető. A Kbt. irányadó rendelkezési szerint a felperes egymást kizáró, vagylagos kereseti kérelmei közül az elsődleges keresetének helyt adó elsőfokú ítéleti rendelkezés a fellebbezés tartalmára tekintettel jogerőre emelkedett, ezért a másodlagos kereseti kérelem nem teljesíthető.

- [25] A Kúria ezért a jogerős ítéletet az rPp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

Záró rész

- [26] Az eredménytelen felülvizsgálati kérelemre tekintettel a felperes személyes illetékmentessége folytán le nem rótt, a kért bírság összege alapján megállapított felülvizsgálati eljárási illetéket a bírósági eljárásban a költségmentesség alkalmazásáról szóló 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 14. §-a alapján az állam viseli. Az alpereseknek költségük nem merült fel, ezért a Kúriának arról határoznia nem kellett.
- [27] Az ítélet elleni felülvizsgálatot az rPp. 271. § (1) bekezdés e) pontja zárja ki.
- [28] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet az rPp. 274. § (1) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el.

Budapest, 2019. január 29.

Dr. Vezekényi Ursula sk. a tanács elnöke, Dr. Tibold Ágnes sk. előadó bíró, Dr. Csőke Andrea sk. bíró

A kiadmány hitelül:

/Seres Józsefné/
tisztviselő